

**Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Наукова бібліотека**

ПРЕДСТАВНИКИ ХАРКІВСЬКОЇ ПРАВНИЧОЇ ШКОЛИ

КАЧЕНОВСЬКИЙ ДМИТРО ІВАНОВИЧ

1827–1872

персональний бібліографічний покажчик

**Харків
2018**

УДК 016:341
К 14

Серія "Представники харківської правничої школи" ; вип. 5

Укладачі: О. І. Самофал – завідувач науково-бібліографічним відділом Наукової бібліотеки
Л. В. Покусай – провідний бібліограф
В. В. Щабельник – бібліограф I категорії

Відповідальний за випуск: Н. П. Пасмор – канд. пед. наук, директор Наукової бібліотеки

016:341
К 14

Каченовський Дмитро Іванович, 1827–1872 [Електронний ресурс] : персон. бібліогр. покажч. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Наук. б-ка ; [уклад.: О. І. Самофал, Л. В. Покусай, В. В. Щабельник; відп. за вип. Н. П. Пасмор]. — Електрон. текст. дані. — Харків, 2018. — 37 с. : іл. — (Представники харківської правничої школи ; вип. 5). — Режим доступу: <http://library.nlu.edu.ua/biblioteka/sait/Kahenovskiy-uk>. — Назва з титул. екрана.

Серія електронних персональних бібліографічних покажчиків "Представники харківської правничої школи" заснована Науковою бібліотекою університету в 2013 році з метою ознайомлення наукової спільноти та студентства з історико-правовою спадщиною вчених Харківщини, матеріалами про їх життєвий шлях та науково-педагогічну діяльність.

П'ятий випуск серії присвячений одному з фундаторів вітчизняної науки міжнародного права, найвідомішому юристу-міжнароднику, професору Харківського університету Дмитру Івановичу Каченовському (1827–1872). У бібліографічному виданні відображені праці вченого та публікації про нього.

Призначений вченим, аспірантам, студентам та юристам-практикам.

© НБ НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2018

ЗМІСТ

Передмова.....	4
<i>Кагановська Т. Є., Червяцова А. О. Дмитро Іванович Каченовський.....</i>	<i>6</i>
Основні дати життя та діяльності Д. І. Каченовського.....	12
Праці Д. І. Каченовського.....	15
Публікації про життя, наукову та педагогічну діяльність Д. І. Каченовського.....	22
Премія імені проф. Д. І. Каченовського.....	34
Алфавітний покажчик назв праць Д. І. Каченовського.....	35
Іменний покажчик.....	37

ПЕРЕДМОВА

Серія електронних персональних бібліографічних покажчиків "Представники харківської правничої школи" створюється з метою популяризації та поширення вагомого внеску Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого в розвиток юридичної освіти та правової науки України, ознайомлення наукової спільноти та студентства з історико-правовою спадщиною вчених-правознавців Харківщини, матеріалами про їх життєвий шлях і науково-педагогічну діяльність.

Бібліографічні видання серії "Представники харківської правничої школи" є складовою електронної іміджевої колекції рідкісних книг eLEGALIUM¹, присвячені: одному із засновників харківської наукової школи правознавців, доктору цивільного права, академіку Української академії наук *В. М. Гордону (1871–1926)*²; доктору державного права, професору, академіку Всеукраїнської академії наук *М. І. Палієнку (1869–1937)*; основоположнику харківської школи кримінального процесу, доктору юридичних наук, професору, заслуженому діячу науки Української РСР *М. М. Гродзинському (1887–1962)*; доктору юридичних наук, професору, досліднику питань з організації діяльності суду і прокуратури, перегляду вироків у кримінальному процесі *А. Л. Ривліну (1894–1974)*.

П'ятий випуск серії бібліографічних покажчиків присвячений одному з фундаторів вітчизняної науки міжнародного права, фахівцю з державного права, історії політичних учень, професору Харківського університету *Дмитру Івановичу Каченовському (1827–1872)*.

Загальний обсяг бібліографічного видання представлений документами, що вийшли друком у 1851–2018 роках: дисертаційні дослідження, монографії, підручники, лекції, доповіді, звіти про закордонні відрядження, наукові статті, рецензії, переклади, політичні та біографічні нариси, публікації про вченого тощо.

Матеріали основної частини систематизовано за розділами: "Праці Д. І. Каченовського"; "Публікації про життя, наукову та педагогічну діяльність Д. І. Каченовського"; "Премія імені проф. Д. І. Каченовського". У межах розділів – за хронологією публікацій, у межах року – за алфавітом авторів та назв видань. Бібліографічний опис матеріалів здійснено відповідно діючих стандартів з бібліотечної справи³. Відомості про наявність електронного аналога документа наводяться в області приміток. Усі записи пронумеровано. Публікації, не опрацьовані de visu, позначені астериском (*).

Науково-довідковий апарат складається зі змісту, передмови, вступної статті, інформації про основні дати життя та діяльності вченого, алфавітного покажчика назв творів, іменного покажчика.

Призначений вченим, аспірантам, студентам та юристам-практикам.

¹ URL: <http://library.nlu.edu.ua> (дата звернення: 26.12.2018).

² Укладачі отримали диплом переможця конкурсу "Бібліотекар року – 2013" Харківського зонального методичного об'єднання бібліотек ВНЗ III–IV рівня акредитації у номінації "За кращий бібліографічний покажчик".

³ ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання. Київ, 2007; ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ, 2016; ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила. Київ, 2014; ГОСТ Р 7.0.12-2011. Библиографическая запись. Сокращение слов и словосочетаний на русском языке. Общие требования и правила. Москва, 2012.

J Karuobey

Дмитро Іванович Каченовський⁴

Дмитро Іванович Каченовський повністю належав Харкову, де він спочатку навчався у Першій харківській гімназії, потім – в університеті на юридичному факультеті; у Харкові пройшла майже вся його 25-річна науково-педагогічна діяльність. Він увійшов в історію як юрист-міжнародник, який заклав основи вітчизняної науки міжнародного публічного права...

У 1843 році з особливого дозволу попечителя Імператорського Харківського університету графа Головкина Дмитро Іванович поступив на перший курс юридичного факультету. Необхідність отримання дозволу попечителя пояснюється тим, що за університетським Статутом 1835 року студентом університету могла стати особа, яка досягла шістнадцяти років. Каченовському на той час було п'ятнадцять з половиною. Вже при вступі до університету Дмитро Іванович привернув до себе загальну увагу як студентів, так і професорів. Першим подобалась його молодість і безмежна доброта; другим імпонували його розумова, незвична для п'ятнадцятирічного юнака зрілість, виключна обдарованість і блискуча «доуніверситетська» підготовка...

Оточення, в якому, за словами А. М. Стоянова, «...найчастіше зустрічалися безхарактерні натури, що часто проводили час у кутежах, які фатально збігалися з кожною посилкою грошей із дому», завадило Д. І. Каченовському одразу, на першому курсі, розпочати ті серйозні заняття, якими були наповнені наступні три роки його студентського життя. Дуже скоро він звільнився від негативного впливу і приєднався до тієї меншості мислячих і працюючих студентів, які завжди становлять найкращу силу університету. Свідченням старанності занять студента Каченовського є, зокрема, його твір «О Законе XII таблиц», який за підсумками 1844/1845 навчального року був визнаний кращим серед студентських наукових робіт. З предметів університетського курсу Дмитро Іванович звернув увагу в першу чергу на римське право і цивільне право. Кримінальне право студентам-юристам читав талановитий професор Г. С. Гордієнко, який тоді щойно повернувся з закордонного відрядження. Енциклопедію права (теорію держави і права) і філософію права Каченовський вивчав під керівництвом професора О. І. Палломбецького; з повагою і захватом говорив він про лекції із загальної історії професора М. М. Луніна...

За свідченням істориків, ім'я Каченовського так само пов'язане з Харківським університетом у 50–60-х роках, як у 40-х роках ім'я Луніна, у 30-х

⁴ Повну версію статті див.: UNIVERSITATES. Наука и просвещение. 2008. № 3. С. 24–32.

роках ім'я Кроненберга. Серед професорів юридичного факультету лише двоє – Т. Ф. Степанов і Г. С. Гордієнко – користувалися особливим авторитетом серед студентів. З-поміж ад'юнктів найпопулярнішим був О. І. Палюмбецький (згодом ректор Харківського університету)... Такими були вчителі Д. І. Каченовського. Він не лише продовжив кращі традиції своїх попередників – ідеалістів першої половини 40-х років ХІХ століття, але й пішов далі.

У 1847 році Дмитро Іванович закінчив університет, отримавши ступінь кандидата, і був залишений на юридичному факультеті «для приготування до професорського звання». Протягом року він склав магістерський екзамен, під час якого, за свідченням декана факультету, «...виявив глибокі знання і дійсно наукові здібності».

Як напрямок наукової діяльності, після довгої і копіткої роботи над джерелами римського і цивільного права було обрано міжнародне право. Правильність зробленого вибору підтвердив блискучий захист магістерської роботи «О владычстве над морями». А. М. Стоянов, для якого захист Каченовського став першим, побаченим на власні очі, «диспутом на науковій ступінь», згадує: *«Я жваво пам'ятаю свої враження від особистості Дмитра Івановича Каченовського... його розумне чоло з характерними зморшками, які то набігали, то згладжувалися, немов уходили під красиве темно-русе волосся, його тонкий стан, одягнений у скромний фрак, його цитати цілими тирадами з авторів у відповіді на строгі та методичні зауваження професора А. М. Міцкевича, видатного знавця римського права... Уся ця академічна сцена назавжди залишилася в моїй пам'яті...»*.

*Харківський Імператорський університет.
1885 р.*

У 1849 році Д. І. Каченовський, отримавши призначення на посаду ад'юнкта, вступив на кафедру. Йому виповнилося лише 22 роки, він був блискучим винятком – у його віці молоді люди ще сидять на студентській лаві. *«Енергійний юнак, прекрасно освічений і приготовлений до своєї діяльності, Каченовський від першого дня вступу на кафедру став зіркою першої величини»*. Студенти скоро його полюбили, хоча багато хто відчував дитячий страх перед молодим і серйозним професором. Наступного академічного року (1850/1851) Дмитро Іванович був обраний секретарем юридичного факультету. У цей час він читає лекції з енциклопедії законодавства і державних установ, а також з основних законів Російської імперії замість професора О. І. Палюмбецького, призначеного на посаду ректора. *«Безумовно, професорський талант Каченовського, – пише А. М. Стоянов, – виявився і в цих лекціях, хоча вони читалися з предмета, яким Д. І. спеціально не займався»*. Початок вченої діяльності Д. І. Каченовського припадає на період попечительства у Харкові А. С. Кокошкіна. Це була сумна епоха в історії

Харківського університету і через те, що вона збігалася з реакцією у Міністерстві освіти, і через особисті якості самого попечителя...

Але чим суворішими були зовнішні обставини, тим сильніше й цілісніше занурювався Каченовський у свій внутрішній світ. Майже щоденно він читав лекції, жвав і змістовні, готував докторську дисертацію, збирав і обмірковував матеріали для статей, які одразу після захисту почали виходити одна за одною.

У 1854 році ад'юнкту Каченовському було дозволено відрядження на три місяці до Москви та Петербурга для огляду бібліотек та архівів, вивчення пам'яток європейської та російської дипломатії, відвідування лекцій, а також поповнення матеріалів для роботи з міжнародного права, над якою він працював. У 1855 році він завершує написання докторської дисертації «О каперах и призовом судопроизводстве», захищати яку вирішує у Москві. Слід зазначити, що Дмитро Іванович, без зайвих клопотів і зусиль, міг захищатися у Харкові. Однак *«він, провінціал, харківський учений, тобто один із тих, кого підозрюють у “недовченості”,*

“літературнічань”, з'явився на битву у центр тогочасної вченості». Вона завершилася блискучою перемогою, тріумфом Каченовського, що одразу поставило його ім'я поряд з іменами найвідоміших представників російської науки того часу; його докторська дисертація стала широко відомою європейській науковій спільноті.

Достоїнствами дисертації були стислий виклад історії каперства і призового судочинства, влучний, вичерпний аналіз наукових теорій з цього питання, детальне ознайомлення з рішеннями призових судів Англії, Франції, Сполучених Штатів. Робота містила переконливу аргументацію необхідності заборони каперства з історичної, економічної, військово-політичної та наукової точки зору. Її автор отримав найвищу винагороду, яка до того ж є рідкісною, – теоретичні положення дисертації були реалізовані: наступного 1856 року каперство було заборонено Паризькою декларацією про морську війну. З цього часу розпочинається розквіт наукової і публічної діяльності професора Д. І. Каченовського.

Він друкується у різних вітчизняних і зарубіжних виданнях, газетах і журналах, виступає з доповідями у Лондонському юридичному товаристві, встановлює зв'язки з видатними вченими і громадськими діячами Західної Європи, спостерігає і вивчає європейські політичні інститути, перебуваючи у закордонних відрядженнях... *«Усі враження, знання, все багатство свого розуму й чистої душі він дарує рідному університету, де з 1860 року читає, крім міжнародного права, державне право зарубіжних країн».*

*Викладачі юридичного факультету
Імператорського Харківського
університету. 1856 р.*

Слід зазначити, що курс державного права зарубіжних країн доповнив систему юридичних дисциплін у 1858 році. Це нововведення, за словами одного з сучасників, «викликало душевне щастя і чисту, безмежну вдячність». Читання нового курсу було доручено Д. І. Каченовському. Матеріалами для лекцій слугували не лише роботи видатних учених того часу, але й власні враження і спостереження професора, отримані під час півторарічного закордонного відрядження. Звіт про цю поїздку починається словами: *«Мета моєї подорожі з самого початку була визначена чітко і ясно».*

Д. І. Каченовський мав право це стверджувати, оскільки для нього подорож була не забавкою, а серйозною справою, підготовці до якої він віддав багато роздумів і копіткої роботи. *«Маючи на увазі потреби університетського викладання, – пише Д. І. Каченовський, – я поставив перед собою два головні завдання: перше полягало в тому, щоб ознайомитися з сучасним станом науки міжнародного права; друге – у тому, щоб узагалі поповнити мої знання у галузі державних наук. До цих двох завдань скоро приєдналося третє. У березні 1858 року Рада Університету повідомила, що після повернення з-за кордону мені буде доручено читати державне право європейських країн. Щоб підготуватися до виконання цього нового обов'язку, я мав розширити коло моїх занять, а саме, вивчати політичне життя, спостерігаючи за установами прогресивних народів західного світу».*

Результати відрядження були очевидними: безпосереднє ознайомлення серйозного вченого з політичними системами Англії та інших країн Європи позитивно вплинуло на зміст курсу державного права зарубіжних країн, який він читав упродовж значного часу, з 1860 по 1872 рік. Мертвість знання – ця іржа суто книжкової вченості була б особливо шкідливою при читанні державного права європейських країн, але цей недолік не міг з'явитися у професора Каченовського саме тому, що він багато бачив і вивчив на місці, самотійно, без будь-яких упереджених та нав'язаних оцінок. Переконатися в цьому можна, ознайомившись з подорожніми записками професора.

Однак, читаючи курс державного права, Дмитро Іванович не відчував себе «повним хазяїном», тоді як його ерудиція й начитаність у галузі міжнародного права були надзвичайними. Він є автором ідей, які набагато десятиріч випередили розвиток науки міжнародного права; саме наукові розробки у цій галузі принесли йому європейську відомість і визнання. Зокрема, ще у 1862 році, виступаючи на засіданні Лондонського юридичного товариства, Каченовський вказав на необхідність об'єднання зусиль учених різних країн задля спільної розробки і кодифікації норм міжнародного права, щоб «сприяти поширенню в міжнародних відносинах ідеї права і справедливості». Тоді цю ідею не підтримали, але згодом вона знайшла свою реалізацію. Діяльність Каченовського наштовхує на думку, що ця людина поспішала жити, намагаючись встигнути зробити якомога більше. Можливо, він передчував свій передчасний кінець (вчений помер у сорокап'ятирічному віці від сухот). Але попри величезну роботу багато з його творчих планів залишилися лише задумкою.

На жаль, Дмитро Іванович не встиг завершити «Курс міжнародного права», але навіть перші два випуски стали значним внеском у наукову літературу не лише вітчизняну, де на той час не було жодного загального дослідження, але й у зарубіжну, багату монографіями і загальними курсами.

«Курс міжнародного права» професора Д. І. Каченовського, як і всі інші його роботи, вирізняє прагнення уникнути «схоластичної цехової ученості»: «Ніщо так на губить науку, – пише він, – як педантизм. Марно прикривається він мороком технічних фраз і неприступної мудрості. Посередність важко приховати: рано чи пізно вона вийде на поверхню й викличе насмішки».

В основу Курсу покладений історичний метод, в силу чого робота являє собою «блискучу епопею переможного руху міжнародного права, розуму справедливості». Не випадково Дмитро Іванович обрав епіграфом до Курсу твердження: «Ratio, ipsa, inquam, ratio est juris gentium anima». Наведемо окремі положення цієї роботи, які й сьогодні не втратили своєї актуальності: *«Міжнародне право – найбільш вільне серед існуючих прав. Самостійність держав не обмежується міжнародним правом, навпаки, отримує з його визнанням нову силу. Міжнародне право, як вільне волевиявлення держав, є результатом їхньої самостійності. Вони знаходять у ньому засіб об'єднання для захисту від небезпеки і реалізації всесвітніх інтересів».*

«Закони історії, так само як і закони природи, торжествують над політичними планами сильних землі. Держави, ворожі людству, падають, людство удосконалюється... Немає боротьби більш грандіозної, в якій би свобода мала такий широкий простір, як боротьба держав; немає перемоги більш славетної для людства, ніж перемога міжнародного права над злою волею тиранів і загарбників. Маємо сподіватися, що право завжди протистоятиме сваволі... Вища його мета – сприяти захисту порядку і свободи, безпеки суспільства й користі людства».

«Безумовно, політична система і status quo кожної епохи має в собі недосконалість й аномалії; без сумніву, пройдуть століття, перш ніж загальнонародний порядок, вироблений у боротьбі, куплений кров'ю, стане недосяжним для посягань і, звільнившись від історичних випадковостей, отримає тверде підґрунтя».

Такими були погляди Д. І. Каченовського. Він відстоював їх послідовно і незмінно, оцінюючи політичні події, сучасником яких був, не з позиції політичної вигоди, а з позицій права і справедливості. Зрозуміло, що його думка могла не збігатися з думкою більшості, з офіційною точкою зору, але він не боявся їм протистояти, оскільки не вмів інакше. *«І звучала в аудиторії його натхненна промова, і пробуджувала вона в молодих серцях любов до Батьківщини, жагу знань, чесної діяльності, боротьби проти неправди».*

Звісно, багато кому не подобалась принциповість професора. Свобода говорити те, що думаєш, в умовах відсутності свободи слова коштувала багато духовних сил і енергії. За свідченням М. Де-Пуле, у цьому слід бачити причину того, що протягом останніх десяти років свого життя професор Д. І. Каченовський став дуже рідко друкуватися в пресі. *«Як жива людина, – зазначає М. Де-Пуле, – Каченовський повністю і самовіддано жив суспільним життям. Він радів його радощам і хворів від немочей, у буквальному значенні цих слів. Державні й місцеві, харківські, негаразди його засмучували... Він боровся ділом і словом або, за неможливості такої боротьби, прирікав себе на мовчання; але мовчання самого його зламувало, підривало його сили. Ця внутрішня і зовнішня, не всім відома, боротьба пояснює все за останні десять років: і зменшення його популярності, і розмови про його дратівливість і неуживчивість, і те, чому він мало пише».* Принципівість Дмитра Івановича, завдяки якій він користувався повагою своїх

студентів і яка робить його сьогодні, в наших очах, Людиною і Вченим з великою літери, дуже часто оберталася проти нього.

Виникає питання: чому професор Каченовський, учений, що мав європейську відомість, якого запрошували до себе західноєвропейські університети, якого поважали і цінували за кордоном, пов'язав своє життя з Харковом; що примушувало його повертатися в Університет? Відповідь проста – любов до Батьківщини, до Університету, до студентів.

Передаючи студентам свої враження від поїздки зарубіж, Дмитро Іванович говорив: *«Мені світив Університет здалеку, як маяк. Я зрозумів, що нині слід працювати вдома, а не мандрувати чужими землями. Мені хотілося повертатися сюди, до тихої пристані громадської думки і суспільної науки. Я очікував, що знайду тут голови, готові працювати заради істини, і серця, зігріті любов'ю до добра і освіти»*. Далі він зазначає: *«Університет має жити і без нас, і після нас... Як не приємно нам вважати себе розумними і благородними, Університет розумніший і благородніший за нас. У ньому є така магнетична сила, якої не має жоден з нас. Він пробуджує і розвиває добрі сторони людей, дає їм опору і вказує дорогу, слідуючи якою вони стають особистостями»*.

Блискучий вчений і лектор, цікава і порядна людина, Д. І. Каченовський мав значний вплив на студентів. *«До нас, – згадує один з колишніх студентів, – доходили відомості про його громадську діяльність, про боротьбу зі злом пансіонерства, про його мужність, з якою він виступав проти будь-якої неправди. Сам Каченовський популярності серед студентів не шукав, поблажок їм не давав. Студенти його побоювались. Він був вимогливим екзаменатором. Але він був вимогливим і до себе, сам багато працював, а для старанних студентів і молодих учених завжди був доступний. У цьому крилася причина його авторитетності й поваги до нього»*.

Зі спогадів ще одного студента: *«Він говорив те, що думав, висловлював те, що вважав за істину, і висловлював гаряче... Поміж харківських студентів, поряд з партією українофілів, досить численною, і слов'янофілів, малочисленною, існувала ще партія, яку називали “каченофілами”. Партія ця не була численною. Це пояснюється багатьма причинами... не останньою причиною була та обставина, що приналежність до партії накладала на її членів певний обов'язок і обов'язок нелегкий – працювати. Дійсно, відомі мені члени партії багато займалися, багато читали... на їхній діяльності лежав відбиток гуманності й справжньої любові до освіти»*.

У 1870 році Д. І. Каченовського було обрано деканом юридичного факультету строком на три роки. Однак вже восени 1872 року він змушений просити факультет про відставку з цієї посади за станом здоров'я.

У грудні 1872 року професор Дмитро Іванович Каченовський помер. Помираючи, він заповів зі своїх дуже скромних коштів, які залишилися матері, дев'ятсот карбованців із тим, щоб проценти від них використовувалися *«...на премії та стипендії або допомогу студентам, які виявили особливі знання в галузі міжнародного права, а також для друкування написаних ними творів або зроблених перекладів з цього предмета...»*. Остання думка професора, його воля належали науці, якій він віддав усі свої сили, присвятив усе своє коротке життя.

Основні дати життя та діяльності Д. І. Каченовського

1827, 8 грудня – народився в м. Карачеві Орловської губернії (Російська імперія);

1839 – з канцелярського училища в Орлі за успіхи був переведений до Харківської губернської гімназії, яку закінчив із золотою медаллю;

1843 – студент юридичного факультету Харківського університету (з особливого дозволу попечителя університету графа Д. І. Головкіна);

1845 – твір *"О Законе XII таблиц"* за підсумками 1844/1845 академічного року був визнаний кращим серед студентських наукових робіт;

1847 – по закінченні, залишений при Харківському університеті для підготовки до професорського звання;

1849, травень – відбувся прилюдний захист магістерської дисертації *"Исторический обзор положения международного права о владычестве над морями"* (не видана);

1849, грудень – призначений на посаду ад'юнкта Харківського університету, вступив на кафедру міжнародного права; читає лекції з енциклопедії законодавства і державних установ, а також з основних законів Російської імперії;

1850–1851, 1853–1857, 1867–1870 – обирався секретарем юридичного факультету;

з **1851** – читає курс міжнародного права і дипломатії;

1853–1856 – "цензурування" неофіційної частини газети *"Харьковские губернские ведомости"*;

1854 – відрядження на 3 місяці до Москви та Петербургу для роботи в бібліотеках та архівах, вивчення пам'яток європейської та руської дипломатії, відвідування лекцій, а також поповнення необхідними відомостями та документами праці з міжнародного права;

1855, березень – склав іспити на ступінь доктора політичних наук і захистив дисертацію *"О каперах и призовом судопроизводстве, в отношении к нейтральной торговле"* в Московському університеті;

1855, грудень – отримав звання екстраординарного професора по кафедрі загальнонародного права та дипломатії; викладає курс міжнародного права;

1856 – прийнята *Паризька декларація з міжнародного морського права*: відображені пропозиції вченого щодо зміни правил морської війни викладені у докторській дисертації;

1858 – отримав звання ординарного професора;

1858–1859 – закордонне відрядження до Західної Європи; подібні поїздки, але на менш тривалі терміни, відбулися в **1861, 1864, 1866, 1868 і 1870** рр.: відвідував великі центри розумового життя і наукової діяльності Європи, знайомився та зближався з видатними представниками західно-європейської науки, вивчав державний устрій і суспільне життя цих держав; привернув увагу західних правознавців доповідями, зробленими в Лондонському юридичному товаристві ("*On the present state of inter national jurisprudence*", 21 червня **1858**, 5 травня **1861** рр.; "*Biographical notice of the late professor Wurm*", 7 березня **1859** р.).

1859 – вийшла друком книга "*Взгляд на историю политических наук в Европе*" (перша публікація відбулася в журналі "Русский вестник" 1957 р.);

1860, 29 вересня – записка вченого "*Про необхідність міжнародного департаменту при Конгресі соціологів*" була прочитана секретарем конгресу Гастингсом в Глазго;

1860–1872 – читає курс державного права європейських країн;

1863, 18 червня – височайше затверджений новий "*Общий устав императорских российских университетов*", в якому знайшли місце думки і зауваження представлені Радою Харківського університету, його професорами, у т. ч. Д. І. Каченовським (проект обговорювався на юридичному факультеті в 1862 р.);

1863, 7 жовтня – лекцію "*Объяснение понятий греческих философов о международном союзе, учения Сократа об обязанностях к отечеству и человечеству и Платона о внешних сношениях народов, войне и вечном мире*" відвідав государ спадкоємець великий князь Микола Олександрович під час своєї подорожі;

1863, 1866 – вийшли перші два випуски "*Курса международного права*", які стали значним внеском у вітчизняну і зарубіжну юридичну науку (не встиг завершити);

1867 – дослідження "О каперах и призовом судопроизводстве, в отношении к нейтральной торговле" переведено на англійську мову з доповненням самого автора "*Prize Law: Particularly with Reference to the Duties and Obligations of Belligerents and Neutrals*", надруковано в Лондоні;

– читає в університетській аудиторії публічні лекції про судові установи за Судовими статутами 20 листопада 1864 р.;

1868 – за його ініціативи Музей витончених мистецтв при Харківському університеті став членом Еронделева товариства любителів мистецтв в Лондоні (Arundel Society);

1870 – обрано деканом юридичного факультету строком на три роки;

– видав *показчик скульптурних творів Музею витончених мистецтв Харківського університету* з додатком статті проф. Байта про художні твори зі слонової кістки;

1872, вересень – просить факультет про відставку з посади декана за станом здоров'я;

1872, 27 грудень – помер у м. Харкові;

1873, 8 вересня – створено *Інститут міжнародного права* у Генті (Бельгія): реалізовано ідеї вченого стосовно кодифікації міжнародного права, об'єднання зусиль вчених у цій галузі;

30 жовтня – на юридичному факультеті Харківського університету засновано для студентів *Премію імені проф. Д. І. Каченовського*, яка видавалася за кращий твір на запропоновану тему.

Праці Д. І. Каченовського

- 1849** 1. *⁵Исторический обзор положения международного права о владычестве над морями : магистерская дис. / Д. И. Каченовский. — Харьков, 1849. — Рукоп., не изд.
- 1851** 2. *Генерал Тэйлор / Д. Каченовский // Московские ведомости. — 1851.
- 1852** 3. *Лорд Клейв / Томас Бебингтон Маколей ; пер. Д. Каченовского // Москвитянин. — 1852. — Т. 5, № 17–18. — С. 19–86.
4. *Морские разбои Ост-Индского архипелага / Д. Каченовский // Московские ведомости. — 1852.
- 1855** 5. *Морская война и каперство в средние века / Д. Каченовский // Московские ведомости. — 1855. — 24 февр. (№ 24). — Начало; отрывок из исслед. "О каперах и призовом судопроизводстве, в отношении к нейтральной торговле".
6. *Морская война и каперство в средние века / Д. Каченовский // Московские ведомости. — 1855. — 26 февр. (№ 25). — Окончание; отрывок из исслед. "О каперах и призовом судопроизводстве, в отношении к нейтральной торговле".
7. О каперах и призовом судопроизводстве, в отношении к нейтральной торговле : исслед. / Д. Каченовский. — Москва : Тип. В. Готье, 1855. — XVI, 174 с. — Электрон. версия: режим доступа: <http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/6753> (дата обращения: 26.12.2018).
- 1856** 8. Война за наследство Испанского Престола / Томас Бебингтон Маколей ; пер. Д. И. Каченовского // Русский вестник. — 1856. — Т. 1. — С. 331–372. — Электрон. версия: режим доступа: http://starietknigi.info/Zhurnaly/RV/RV_01.pdf (дата обращения: 26.12.2018).
9. Успехи науки международного права в Германии и Англии / Д. Каченовский // Русский вестник. — 1856. — Т. 2 : март, кн. 2. — С. 28–34. — Электрон. версия: режим доступа: http://starietknigi.info/Zhurnaly/RV/RV_02.pdf (дата обращения: 26.12.2018).
10. Жизнь и сочинения Даниеля Вебстера / Д. И. Каченовский // Русский вестник. — 1856. — Т. 3. — С. 385–416. — Рец. на кн.: Works of Daniel Webster / Daniel Webster. — 4th ed. — Boston : Little, Brown and Company, 1853. — Vols. 1–6. — Начало. — Электрон. версия: режим доступа: http://starietknigi.info/Zhurnaly/RV/RV_03.pdf (дата обращения: 26.12.2018).

⁵ *Астериском позначені документи, не опрацьовані de visu.

11. *Жизнь и сочинения Даниеля Вебстера / Д. И. Каченовский // Русский вестник. — 1856. — Т. 4 : июль, кн. 2. — С. 239–278. — Рец. на кн.: Works of Daniel Webster / Daniel Webster. — 4th ed. — Boston : Little, Brown and Company, 1853. — Vols. 1–6. — Окончание.
12. *Взгляд на судьбу Испании в XIX в. / Д. Каченовский // Русский вестник. — 1856. — [сентябрь].
13. *Лорд Байрон / Томас Бебингтон Маколей ; пер. Д. И. Каченовского // Русский вестник. — 1856. — Т. 5 : октябрь, кн. 2.
14. Международное право древних греков / Лоран ; пер. Д. И. Каченовского // Пропилеи. — Москва, 1856. — Кн. 5, отд. 1. — С. 225–256. — Отрывок из соч. "Histoire du droit des relations internationales" (Гент, 1850). — Электрон. версия: режим доступа: <https://dlib.rsl.ru/viewer/01003827085#?page=163> (дата обращения: 26.12.2018).
- 1857** 15. Взгляд на историю политических наук в Европе / Д. Каченовский // Русский вестник. — 1857. — Т. 10. — С. 5–42; 321–351. — Начало. — Электрон. версия: режим доступа: http://starietknigi.info/Zhurnaly/RV/RV_10.pdf (дата обращения: 26.12.2018).
16. Взгляд на историю политических наук в Европе / Д. Каченовский // Русский вестник. — 1857. — Т. 11 : сентябрь, кн. 2. — С. 209–247. — Продолжение. — Электрон. версия: режим доступа: http://starietknigi.info/Zhurnaly/RV/RV_11.pdf (дата обращения: 26.12.2018).
17. Взгляд на историю политических наук в Европе / Д. Каченовский // Русский вестник. — 1857. — Т. 12 : ноябрь, кн. 1. — С. 5–36. — Окончание. — Электрон. версия: режим доступа: http://starietknigi.info/Zhurnaly/RV/RV_12.pdf (дата обращения: 26.12.2018).
- 1858** 18. *Daniel Webster : Étude biographique / D. Katchenovsky. — Bruxelles ; Ostende : Librairie de Ferdinand Claassen, 1858. — X, 144 p.
19. *Daniel Webster, sa vie et ses oeuvres : Aperçu de l'histoire des États-Unis / D. Katchenovsky. — Paris, 1858.
20. *Discourse on war and peace of Malinovsky / D. Katchenovsky // Herald of peace. — 1858. — June. — Рец. на кн.: Рассуждение о мире и войне / В. М. — Санкт-Петербург, 1803.
- 1859** 21. Взгляд на историю политических наук в Европе / Д. И. Каченовский. — Москва : Тип. Каткова и К°, 1859. — [6], 142 с. — Электрон. версия: режим доступа: <http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/790> (дата обращения: 26.12.2018).
22. *Христиан-Фридрих Вурм : [некролог] / Д. Каченовский // Русский вестник. — 1859. — Т. 20, кн. 3–4. — С. 136–144.

- 1860** 23. Отчет о путешествии по Западной Европе профессора Д. Каченовского в 1858–59 годах / Д. И. Каченовский. — Харьков : Унив. тип., 1860. — [2], 47 с.
24. Вступительная лекция по международному праву : чтения проф. Д. И. Каченовским по возвращении из-за границы в имп. Харьк. ун-те (24 сент. 1859 г.) / Д. И. Каченовский // Русское слово. — 1860. — Кн. 4, отд. 1. — С. 1–17. — Электрон. версия: режим доступа: http://starietknigi.info/Zhurnaly/Russ_slovo/Russkoe_slovo_1860_04.pdf (дата обращения: 26.12.2018).
25. Воспоминания о Маколэ : (дорогой памяти Т. Н. Грановского и П. Н. Кудрявцева) / Д. Каченовский // Русское слово. — 1860. — Кн. 6, отд. 1. — С. 55–111.
26. Труды общества, учрежденного в Англии, для развития общественной науки : ст. первая / Д. Каченовский // Русское слово. — 1860. — Кн. 11, отд. 2. — С. 59–80. — Рец. на кн.: Transactions of the national association for promotion of social science. — London, 1858–1860. — Vols. 1–3. — Электрон. версия: режим доступа: <http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/792> (дата обращения: 26.12.2018).
27. Труды общества, учрежденного в Англии, для развития социальной науки : [ст. вторая] / Д. Каченовский // Русское слово. — 1860. — Кн. 12, отд. 2. — С. 46–69. — Рец. на кн.: Transactions of the national association for promotion of social science. — London, 1858–1860. — Vols. 1–3. — Электрон. версия: режим доступа: <http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/792> (дата обращения: 26.12.2018).
- 1861** 28. *Вступительная речь из Государственного права европейских держав // Воронежская беседа. — 1861.
29. *Заметки о характере французов и англичан / Д. И. Каченовский // Русская речь. — 1861. — 15 янв. (№ 5). — С. 72–76. — Начало.
30. *Заметки о характере французов и англичан / Д. И. Каченовский // Русская речь. — 1861. — 19 янв. (№ 6). — С. 90–95. — Окончание.
31. *Мои встречи и беседы с г-жею Джемсон : (рассказ путешественника I, посвящ. преподавательницам жен. воскрес. шк. в Харькове) / Д. И. Каченовский // Русская речь и Московский вестник. — 1861. — 27 авг. (№ 69). — С. 253–258. — Начало.
32. *Мои встречи и беседы с г-жею Джемсон : (рассказ путешественника II) / Д. И. Каченовский // Русская речь и Московский вестник. — 1861. — 31 авг. (№ 70). — С. 269–273. — Продолжение.

33. *Мои встречи и беседы с г-жею Джемсон : (рассказ путешественника III) / Д. И. Каченовский // Русская речь и Московский вестник. — 1861. — 3 сент. (№ 71). — С. 285–287. — Окончание.
34. *Новая Европа и Новая Россия : (лекция, читанная 6 окт. 1861 г. в Харьк. ун-те) / Д. И. Каченовский // Русская речь и Московский вестник. — 1861. — 3 дек. (№ 97). — С. 705–710.
35. Энциклопедический словарь, составленный русскими учеными и литераторами. — Санкт-Петербург : Тип. И. И. Глазунова и К°, 1861. — Т. 1 : А – Адбута дарма. — XIV, 586 с. — Из содерж.: Аахенский конгресс (1818) / Д. К. — С. 8–9; Агенты дипломатические / Д. К. — С. 454–464. — Электрон. версия: режим доступа: https://books.google.com.ua/books?id=vXdBAAAАcAAJ&printsec=frontcover&dq=editions:WGit_Y3K8KkC&hl=ru&sa=X&ved=0ahUKEWjZ55jG_63fAhWklosKHwt-A18Q6AEIJzAA#v=onepage&q&f=false (дата обращения: 26.12.2018).
- 1862** 36. Краткий отчет о занятиях профессора Императорского Харьковского университета Д. И. Каченовского за границей с июня по октябрь 1861 г. / Д. И. Каченовский. — Харьков : Унив. тип., 1862. — 12 с. — Электрон. версия: режим доступа: <http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/407> (дата обращения: 26.12.2018).
37. О современном состоянии политических наук на западе Европы и в России : речь, написанная для произнесения в торжеств. собр. императ. Харьк. ун-та, 1862 г. / Д. Каченовский. — Харьков : Унив. тип., 1862. — [2], VI, [4], 172 с. — Электрон. версия: режим доступа: http://xn--90ax2c.xn--p1ai/catalog/000199_000009_003565865/viewer/ (дата обращения: 26.12.2018).
38. *Прежнее и нынешнее положение русских университетов / Д. И. Каченовский // Русская речь и Московский вестник. — 1862. — 4 янв. (№ 1). — С. 2–6.
- 1863** 39. *Daniel Webster : Étude biographique. Amérique et ses Hommes d'État / D. Katchenovsky. — Bruxelles : Librairie de Ferdinand Claassen, 1863. — 50 p.
40. *On the present state of international jurisprudence : [read on June 21, 1858] / D. Katchenovsky // Papers read before the Juridical Society, 1858–1863. — London : William Maxwell, 1863. — Vol. 2. — P. 99–111.
41. *Biographical notice of the late professor Wurm : [read on March 7, 1859] / D. Katchenovsky // Papers read before the Juridical Society, 1858–1863. — London : William Maxwell, 1863. — Vol. 2, pt. 2. — P. 114–118.

42. *On the present state of international jurisprudence : [read on May 5, 1861] / D. Katchenovsky// Papers read before the Juridical Society, 1858–1863. — London : William Maxwell, 1863. — Vol. 2, pt. 5. — P. 553–576.
43. Курс международного права / Д. Каченовский. — Харьков : Унив. тип., 1863. — Ч. 1, [кн. 1 : Вступительные заметки; Часть Общая]. — LXVIII, 120 с.
44. Международное право, изложил де-Галет / Д. Каченовский // Журнал Министерства юстиции. — 1863. — Т. 16, кн. 4. — С. 207–228. — Рец. на кн.: Международное право / де-Галет. — Санкт-Петербург, 1861.
45. *Понятие о государстве у французов / Д. Каченовский // Санкт-Петербургские ведомости. — 1863. — 4 мая (№ 99).
46. Рассказы об Испании / Д. Каченовский // Русское слово. — 1863. — Кн. 1, отд. 1. — С. 1–53. — Разд. паг. — В содерж.: Область и город Валенсия. — С. 1–12; Путешествие из Малаги в Валенсию. — С. 12–22; Прогулка по Валенсии. — С. 23–42; На пути в Барселону. — С. 42–53. — Электрон. версия: режим доступа: http://starietknigi.info/Zhurnaly/Russ_slovo/Russkoe_slovo_1863_01.pdf (дата обращения: 26.12.2018).
- 1864** 47. *Корнваль Льюис / Д. Каченовский // Санкт-Петербургские ведомости. — 1864.
48. *[О сочинении Г. Сиренко на тему: "Об отношениях европейских государств к римскому двору по делам церкви, и в особенности о конкордатах"] / Д. И. Каченовский // Извлечение из отчета о состоянии и деятельности Императорского Харьковского университета за 1862–63 академический год. — Харьков : Унив. тип., 1864. — С. 37–43.
49. *[Предложение пополнить Музей изящных искусств копиями художественных произведений и покупать альбомы по искусству] / Д. И. Каченовский // Протоколы заседаний Совета Императорского Харьковского университета и приложения к ним. — 1864. — № 10. — С. 43–45.
- 1866** 50. *Курс международного права / Д. Каченовский. — Харьков : Унив. тип., 1866. — Ч. 1, кн. 2 : Часть Общая. — 121–336 с.
- 1867** 51. Prize Law: Particularly with Reference to the Duties and Obligations of Belligerents and Neutrals / Katchenovsky ; transl. from the russ. by F. T. Pratt. — London : Stevens & Sons, 1867. — X, 189 p. — Electronic version: access mode: https://books.google.com.ua/books?id=9XgNAAAAAYAAJ&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false (date of the application: 26.12.2018).

- 1868** 52. *[О сочинении А. Кисличного "О городском устройстве Франции, Англии и Пруссии"] / Д. И. Каченовский // Протоколы заседаний Совета Императорского Харьковского университета и приложения к ним. — 1868. — № 9. — С. 406–411.
53. [Рецензия] / К-ий // Вестник Европы. — 1868. — Т. 6, кн. 12. — С. 917–923. — Рец. на кн.: Пять лет из истории Харьковского университета : воспоминания проф. Роммеля о своем времени, о Харькове и Харьк. ун-те / Д.-К. фон Роммель. — Харьков : Унив. тип., 1868. — Электрон. версия: режим доступа: http://starietknigi.info/Zhurnaly/VE/Vestnik_Evropy_1868_014_12_Harward.pdf (дата обращения: 26.12.2018).
- 1869** 54. Флоренция и ее старые мастера : (из путешествия по Италии) / Д. Каченовский // Вестник Европы. — 1869. — Т. 4, кн. 8. — С. 634–683. — Начало. — Электрон. версия: режим доступа: http://starietknigi.info/Zhurnaly/VE/Vestnik_Evropy_1869_018_NPL.pdf (дата обращения: 26.12.2018).
55. Флоренция и ее старые мастера : (из путешествия по Италии) / Д. Каченовский // Вестник Европы. — 1869. — Т. 5, кн. 10. — С. 678–750. — Окончание. — Электрон. версия: режим доступа: http://starietknigi.info/Zhurnaly/VE/Vestnik_Evropy_1869_019_NPL.pdf (дата обращения: 26.12.2018).
- 1870** 56. *Указатель произведений, хранящихся в Музее изящных искусств при Императорском Харьковском университете. Скульптура: слепки со статуй и бюстов и под. / сост. Д. И. Каченовский. — Харьков : Унив. тип., 1870.
- 1871** 57. Государственное право Европейских держав : лекции / Д. И. Каченовский. — [Харьков, 1871]. — 565, 15 с. — В кн. 22 лекции читанные в 1870/1871 акад. г. и прогр. курса. — Литогр., написана от руки.
58. *Nouvelles recherches sur les formes de gouvernement* / Katchénowsky // *Revue de droit international et de législation compare.* — Bruxelles, 1871. — Т. 3. — P. 12–54. — Рец. на кн.: *Des formes de gouvernement et des lois qui les régissent* / H. Passy. — Paris, 1870. — Version électronique: mode d'accès: <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k57600344> (date de la demande: 26.12.2018).
- 1872** 59. *Курс международного права : по лекциям проф. Харьк. ун-та Дим. Ив. Каченовского / Д. И. Каченовский ; сост. Ал. Дорошенко 1871/1872 г. — Харьков, 1872. — 230, [7], [6] с. — В кн. вставка в с. 86–90, находится в конце кн. с. [1–6]. — Литогр., написана от руки.
- 1958** 60. Жизнь и сочинения Даниеля Вебстера; Воспоминания о Маколэ; Рецензии / Д. Каченовский. — [Харьков : Харьк. юрид. ин-т, 1958]. — [173] л. — Ксерокоп. из журн. "Русский Вестник" и "Русское Слово".

- 1999** 61. О современном состоянии политических наук на Западе Европы и в России / Д. И. Каченовский // Антология мировой правовой мысли : в 5 т. / Нац. обществ.-науч. фонд ; рук. науч. проекта Г. Ю. Семигин. — Москва : Мысль, 1999. — Т. 4 : Россия XI–XIX вв. — С. 569–576. — Публ. по изд.: О современном состоянии политических наук на Западе Европы и в России. — Харьков, 1862. — С. 1–17, 130–160.
- 2004** 62. Курс международного права / Д. И. Каченовский // Антологія української юридичної думки / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; за заг. ред. Ю. С. Шемшученка. — Київ : Юрид. кн., 2004. — Т. 8 : Міжнародне право. — С. 77–108. — Друкується за вид.: Курс международного права. — Харьков, 1863. — Вып. 1. — С. 4–54.
- 2007** 63. Золотой фонд российской науки международного права / Рос. акад. правосудия, Рос. ассоц. междунар. права ; авт. предисл.: Т. Н. Нешатаева, В. Л. Толстых. — Москва : Междунар. отношения, 2007. — Т. 1 : Курс международного права / Д. И. Каченовский; Международное право / М. Н. Капустин; Лекции по международному праву / Н. М. Коркунов. — 368 с.
- 2011** 64. Прежнее и новейшее положение русских университетов / Д. И. Каченовский // Университетская идея в Российской империи XVIII – начала XX веков : антология : учеб. пособие для вузов / Герм. ист. ин-т в Москве, Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова, Харьк. нац. ун-т им. В. Н. Каразина ; сост.: А. Ю. Андреев, С. И. Посохов. — Москва : РОССПЭН, 2011. — С. 219–230.
- 2013** 65. Современное состояние международного правоповедения : докл., прочит. на заседаниях Лондон. юрид. о-ва (21 июня 1856 г. и 5 мая 1862 г.) / Д. Каченовский // Международное право. — 2013. — № 2. — С. 230–258.

Публікації про життя, наукову та педагогічну діяльність

Д. І. Каченовського

- 1854** 66. *Rommel D.-Ch., von. Erinnerungen aus meinem Leben und aus meiner Zeit / D.-Ch. Rommel // Geheime Geschichten und Rдthselhafte Menschen: Sammlung 45 verborgener oder vergessener Merwьrdigkeitenn / Hrg. von Fr. Wьlam. — Leipzig, 1854. — Bd. 5. — S. 421–600. — С. 615–553: о пребывании Д. Х. Роммеля в Харьк. ун-те.
- 1856** 67. *Капустин М. Н. Обзорение русской юридической литературы за 1855 год / М. Н. Капустин // Русский вестник. — 1856. — Т. 1 : февраль, кн. 1. — С. 136–145. — С. 143–145: об исслед. Д. Каченовского "О каперах и призовом судопроизводстве, в отношении к нейтральной торговле".
68. *Рыжов. Рецензия / Рыжов // Русский инвалид. — 1856. — (№ 147). — (Библиотека для чтения ; Т. 137, № 6, отд. 5. — С. 44). — Рец. на кн.: Прописи : сб. ст. по клас. древности / изд. П. Леонтьев. — Москва, 1856. — Кн. 5. — О пер. Д. Каченовским отрывка "Международное право древних греков" из соч. Лорана "Histoire du droit des relations internationales" (1850, Гент).
- 1859** 69. *Роммель К. Д. Воспоминания профессора Роммеля о своем времени и Харьковском университете (1785–1815) / К. Д. Роммель ; пер. Я. О. Балясный // Южный сборник. — Одесса, 1859. — № 9. — С. 1–29; № 10. — С. 43–64; № 11. — С. 103–146.
- 1862** 70. Сочинения профессоров Императорского Харьковского университета // Журнал Министерства народного просвещения. — 1862. — Ч. 114, № 6, отд. 4. — С. 132–152. — Представлен список работ Д. И. Каченовского. — Электрон. версия: режим доступа: <https://www.runivers.ru/upload/iblock/50b/114.pdf> (дата обращения: 26.12.2018).
- 1863** 71. Professor Katchenovsky on International Jurisprudence // The Jurist. — London, 1863. — Vol. 8, Part 2. — P. 249–250. — Electronic version: access mode: <https://www.myheritage.com.ua/research/collection-90100/compilation-of-published-sources?itemId=465097266&action=showRecord> (date of the application: 26.12.2018).
72. *[О замещении вакансии по кафедре философии. Возражения профессоров Д. И. Каченовского и И. П. Сокальского на предложение А. П. Рославского-Петровского приглашать преподавателей духовных академий] // Протоколы заседаний Совета Императорского Харьковского университета и приложения к ним. — 1866. — № 3. — С. 49–64.

73. *[Из рапорта Д. И. Каченовского: О принятии Музея изящных искусств в члены Эрнделева общества в Лондоне] // Протоколы заседаний Совета Императорского Харьковского университета и приложения к ним. — 1866. — № 7. — С. 232–233.
- 1867** 74. Pratt F. T. Translator's Preface / Frederic Thomas Pratt // Katchenovsky. Prize Law: Particularly with Reference to the Duties and Obligations of Belligerents and Neutrals / Katchenovsky ; transl. from the russ. by F. T. Pratt. — London : Stevens & Sons, 1867. — P. III–V. — Electronic version: access mode: https://books.google.com.ua/books?id=9XgNAAAAYAAJ&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false (date of the application: 26.12.2018).
75. *[Предложение Д. И. Каченовского ввести в число испытаний на звание магистра русской истории экзамен по истории славянских народов. Возражения И. П. Сокальского] // Протоколы заседаний Совета Императорского Харьковского университета и приложения к ним. — 1867. — № 9. — С. 246–255.
- 1868** 76. *Роммель К. Д. Пять лет из истории Харьковского университета : воспоминания проф. Роммеля о своем времени, о Харькове и о Харьк. ун-те (1785–1815) / К. Д. Роммель ; подгот. Я. О. Балясный. — Харьков : Тип. ун-та, 1868. — 111 с.
- 1872** 77. *Сокальский И. П. Речи, произнесенные над гробом Д. И. Каченовского, 23 декабря 1872 года / И. П. Сокальский, А. Стоянов // Харьковские губернские ведомости. — 1872. — 30 дек.
- 1873** 78. Я. Б. Дмитрий Иванович Каченовский : некролог / Я. Б. // Вестник Европы. — 1873. — Т. 1 : февраль, кн. 2. — С. 948–952. — Электрон. версия: режим доступа: http://starienigi.info/Zhurnaly/VE/Vestnik_Evropy_1873_039_NPL.pdf (дата обращения: 26.12.2018).
- 1874** 79. Де-Пуле М. П. Харьковский университет и Д. И. Каченовский : культур. очерк и воспоминания из 40-х годов / М. Де-Пуле // Вестник Европы. — 1874. — Т. 45, кн. 1. — С. 75–115. — Начало. — Электрон. версия: режим доступа: http://starienigi.info/Zhurnaly/VE/Vestnik_Evropy_1874_045_01_Harward.pdf (дата обращения: 26.12.2018).
80. Де-Пуле М. П. Харьковский университет и Д. И. Каченовский : культур. очерк и воспоминания из 40-х годов / М. Де-Пуле // Вестник Европы. — 1874. — Т. 45, кн. 2. — С. 565–588. — Окончание. — Электрон. версия: режим доступа: http://starienigi.info/Zhurnaly/VE/Vestnik_Evropy_1874_045_02_Harward.pdf (дата обращения: 26.12.2018).

81. Стоянов А. Н. Воспоминание о Д. И. Каченовском : биогр. очерк : публич. лекция, читанная 2 февр. 1873 г. / А. Стоянов. — Харьков : Унив. тип., 1874. — 36 с. — Электрон. версия: режим доступа: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/6593> (дата обращения: 26.12.2018).
- 1875** 82. Стоянов А. Н. Очерки истории и догматики международного права : лекции чит. в 1873/74 акад. году в Харьк. ун-те / А. Н. Стоянов. — Харьков : Унив. тип., 1875. — X, 742 с.
- 1876** 83. Даневский В. Очерк новейшей литературы по международному праву : соч. / Всеволод Даневский. — Санкт-Петербург : Тип. 2-го отд-ния собст. Е.И.В. Канцелярии, 1876. — Гл. 6 : Русские публицисты по международному праву. — С. 253–256. — Рец. на кн.: О каперах и призовом судопроизводстве, в отношении к нейтральной торговле : исследование / Д. Каченовский. — Москва : Тип. В. Готье, 1855.
84. *Kamarowsky. De la literature contemporaine du droit international en Russie / Kamarowsky // Revue de droit international et de législation compare. — Bruxelles, 1876. — Т. 8. — Р. 386–400. — Р. 389: Katchénowsky. Exposé scientifique du droit international (1863 et 1866). — Version électronique: mode d'accès: <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k57612040> (date de la demande: 26.12.2018).
- 1877** 85. Указатель произведений, хранящихся в Музее изящных искусств при Императорском Харьковском университете. [Ч.] 2. Живопись. Масляные картины. Акварели и рисунки / предисл. Г. С. Чирикова. — Харьков : Унив. тип., 1877. — VI, 251 с. — Из содерж.: Записка о происхождении и составе Музея изящных искусств при Императорском Харьковском университете. — С. 230–251. — Электрон. версия: режим доступа: <http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/2132> (дата обращения: 26.12.2018).
- 1894** 86. *Летопись Харьковского университета // Записки Императорского Харьковского университета. — 1894. — Кн. 1. — С. 1–131, разд. паг. — Из содерж.: Воспоминания о Д. И. Каченовском / А. Н. Стоянов. — С. 1–26; Речи, произнесенные над гробом Д. И. Каченовского, 23 декабря 1872 года / И. П. Сокальский, А. Стоянов. — С. 27–33; Некролог Д. И. Каченовского / А. Стоянов. — С. 33–38; Статья "Голоса" 25 дек. 1872 г. О кончине Д. И. Каченовского. — С. 38–40.
87. Стоянов А. Н. Воспоминание о Д. И. Каченовском / А. Н. Стоянов, И. П. Сокальский. — Харьков : Тип. Адольфа Дарре, [1894]. — 40 с. — Отд. оттиски из "Записок Императорского Харьковского Университета", вып. 1, 1894 г. — Электрон. версия: режим доступа: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/12060> (дата обращения: 26.12.2018). — Содерж.: Воспоминания о Д. И. Каченовском / А. Н. Стоянов. — С. 1–26; Речи, произнесенные над гробом Д. И. Каченовского, 23 декабря 1872 года / И. П. Сокальский, А. Стоянов.

— С. 27–33; Некролог Д. И. Каченовского / А. Стоянов. — С. 33–38; Статья "Голоса" 25 дек. 1873 г. О кончине Д. И. Каченовского. — С. 38–40.

- 1895** 88. Грабарь В. Каченовский Дмитрий Иванович / В. Грабарь // Энциклопедический словарь / изд.: Ф. А. Брокгауз, И. А. Ефрон. — Санкт-Петерб.ург : Типо-литогр. И. А. Ефрона, 1895. — Т. 16-а : Карданахи – Керо. — С. 808. — Электрон. версия: режим доступа: http://history.org.ua/LiberUA/EntsSIBrEf14a_1895/EntsSIBrEf14a_1895.pdf (дата обращения: 26.12.2018).
89. *Ковалевский М. М. Мое научное и литературное скитальчество / М. М. Ковалевский // Русская мысль. — 1895. — Кн. 1. — С. 61–80.
- 1897** 90. Каченовский Дмитрий Иванович // Русский биографический словарь : в 25 т. — Санкт-Петербург : Тип. Гл. упр. уделов, 1897. — Т. 8 : Ибак — Ключарев. — С. 575–577. — Электрон. версия: режим доступа: <https://dlib.rsl.ru/viewer/01002921622#?page=1> (дата обращения: 26.12.2018).
- 1901** 91. *Сумцов Н. Ф. Труды Д. И. Каченовского по истории искусства / Н. Ф. Сумцов // Южный край. — 1901. — 17 янв. (№ 690); 18 янв. (№ 6906).
- 1903** 92. 1843 г. // Список воспитанников, окончивших курс в Первой Харьковской гимназии за столетний период её существования, 1805–1905 гг. — Харьков : Тип. "Юж. края", 1903. — С. 14. — Электрон. версия: режим доступа: <http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/4236> (дата обращения: 26.12.2018).
93. *[Торжественное заседание Юридического общества, посвященное памяти проф. Харьковского университета Д. И. Каченовского (1827–1872)] // Харьковские губернские ведомости. — 1903. — 21 нояб.
- 1904** 94. *Ковалевский М. М. Характеристика Д. И. Каченовского в связи с личными о нем воспоминаниями : сообщ. в торжеств. заседании Харьк. юрид. о-ва / М. М. Ковалевский. — Харьков : Типо-литогр. Н. В. Петрова, 1904. — 24 с.
- 1905** 95. *Вейнберг П. Харьковский университет в пятидесятых годах : (из моих воспоминаний) // Русское богатство. — 1905. — № 2. — С. 245–258.
96. Памяти Дмитрия Ивановича Каченовского : торжеств. заседание Юрид. О-ва при Императ. Харьк. ун-те, 22 нояб. 1903 г. : характеристики и воспоминания В. А. Ястржембского, Максима Ковалевского, А. Н. Фатеева, Н. Ф. Сумцова, Л. Л. Гиршмана, А. П. Шимкова. — Харьков : Типо-литогр. Н. В. Петрова, 1905. — XIV, 93 с. : портр. — Электрон. версия: режим доступа: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/6594> (дата обращения: 26.12.2018). — Содерж.: Вместо предисловия. — С. V–XIV; Д. И. Каченовский, как ученый и преподаватель / В. А. Ястржембский. —

С. 1–20; Характеристика Д. И. Каченовского в связи с личными о нем воспоминаниями / Максим Ковалевский. — С. 21–42; Идея личности в политико-философских сочинениях Д. И. Каченовского / Ар. Фатеев. — С. 43–54; Художественные интересы Д. И. Каченовского / Н. Ф. Сумцов. — С. 55–62; Влияние Д. И. Каченовского на современников / Леонард Гиришман. — С. 63–70; Воспоминания о Д. И. Каченовском / А. Шимков. — С. 71–92.

- 1906** 97. Багалея Д. И. Краткий очерк истории Харьковского университета за первые сто лет его существования (1805–1905) / Д. И. Багалея, Н. Ф. Сумцов, В. П. Бузескул. — Изд. ун-та. — Харьков : Тип. Адольфа Дарре, 1906. — XIV, 329 с. : ил. . — Указ.: Каченовский Д. И., проф. с. 107, 130, 132–133, 141, 147–149, 153–155, 159, 165, 168, 172, 186, 197, 200–203, 212–214, 218–219, 222–224, 229, 325. — Электрон. версия: режим доступа: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/5200> (дата обращения: 26.12.2018).
- 1908** 98. Юридический факультет Харьковского университета за первые сто лет его существования (1805–1905) / под ред.: М. П. Чубинский, Д. И. Багалея. — Харьков : Тип. "Печатное Дело", 1908. — VIII, 310, III с. : 10 л. ил. — Указ. личных имен к истории фак.: Каченовский Д. И., проф. с. 35, 38–43, 46–54, 56, 58–59, 62, 67, 72, 73, 80, 85–87, 91, 94, 97–97, 105, 108, 113, 144. — Из содерж.: Каченовский Дмитрий Иванович / В. А. Ястржембский. — Ч. 2 : Биографический словарь профессоров и преподавателей. — С. 242–247. — Электрон. версия: режим доступа: <http://www.law.edu.ru/doc/document.asp?docID=1126156>; <http://www.law.edu.ru/doc/document.asp?docID=1194487> (дата обращения: 26.12.2018).
- 1910** 99. Preliminary Report of the Committee of the American Society of International Law on the Codification of the Principles of Justice in Times of Peace Between Nations, Appointed under the Resolution of the Society of April 24, 1909 // Proceedings of the American Society of International Law at Its Annual Meeting. — 1910. — Vol. 4, No 28–30. — P. 197–227. — Electronic version: access mode : <https://www.jstor.org/stable/pdf/25656401.pdf?refreqid=excelsior%3Ac0e73c1cf82d7329645eedce30b162b6> (date of the application: 16.06.2017).
- 1911** 100. Nys E. The Codification of International Law / Ernest Nys // The American Journal of International Law. — 1911. — Vol. 5, No 4. — P. 871–900. — Electronic version: access mode : <https://www.jstor.org/stable/pdf/2186528.pdf?refreqid=excelsior%3A2870d77735dba11b7afe8475795d846a> (date of the application: 26.12.2018).
- 1913** 101. *Воронов А. Г. Воспоминания бывшего студента Харьковского университета 60-х годов / А. Воронов // Русская старина. — 1913. — Т. 154, № 6. — С. 571–595. — Электрон. версия: режим доступа: <https://www.runivers.ru/bookreader/book585065/#page/1/mode/1up> (дата обращения: 26.12.2018).

- 1916** 102. Pasvolsky L. M. M. Kovalevsky / Leo Pasvolsky // The Russian Review. — 1916. — Vol. 1, No 5. — P. 259–268. — Electronic version: access mode: <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=hvd.32044089934061;view=1up;seq=302> (date of the application: 26.12.2018).
- 1922** 103. *Бузескул В. П. Образы прошлого : (из моих воспоминаний) / В. П. Бузескул // Анналы. — 1922. — [Т.] 2, № 2. — С. 228–246.
- 1948** 104. Каченовский Дмитрий Иванович // Дипломатический словарь : в 2 т. / гл. ред.: А. Я. Вышинский, С. А. Лозовский. — Москва : Госполитиздат, 1948. — Т. 1 : А – К. — С. 762–764.
- 1958** 105. Материалы к истории литературы международного права в России (1647–1917) / В. Э. Грабарь ; АН СССР, Ин-т права им. А. Я. Вышинского. — Москва : Изд-во АН СССР, 1958. — 490, [2] с. — Из содерж.: Ранние работы Д. И. Каченовского и М. Н. Капустина. — § 32. — С. 282–291; Харьковский университет. Кафедра международного права юридического факультета. — § 38, 1. — С. 323–330. — Указ. имен: Каченовский Д. И. с. 167, 227, 230, 232, 244, 265, 269, 270, 282–285, 289, 298, 299, 310, 320, 321, 323–326, 330, 365, 372, 373, 376, 378, 382–384, 387, 391, 422, 430, 443, 444, 446.
- 1961** 106. Каченовский Дмитрий Иванович // Дипломатический словарь : в 3 т. / гл. ред.: А. А. Громыко, С. А. Голунский, В. М. Хвостов. — Москва : Госполитиздат, 1961. — Т. 2 : К – П. — С. 37.
- 1969** 107. Ковалевский М. М. Из воспоминаний "Моя жизнь" / М. М. Ковалевский // История СССР. — 1969. — № 4. — С. 59–79; № 5. — С. 76–100.
108. *Dhokalia R. P. The Codification of Public International Law / R. P. Dhokalia. — Manchester University Press, USA: Oceana Publications Ins., 1970. — 351 p. — С. 77: про доп. проф. Д. Каченовського, які були прочитані у Лондон. юрид. т-ві 21 черв. 1858 р. та 5 трав. 1861 р.
- 1973** 109. Каченовский Дмитрий Иванович // Большая советская энциклопедия / гл. ред. А. М. Прохоров. — Третье изд. — Москва : Совет. энцикл., 1973. — Т. 11 : Италия – Кваркуша. — С. 550.
- 1975** 110. История и историки, 1973 : историограф. ежегодник / АН СССР, Ин-т истории СССР. — Москва : Наука, 1975. — 368 с. — Электрон. версия: режим доступа: http://ebookiriran.ru/userfiles/file/Ii1973_1975.pdf (дата обращения: 15.06.2017). — Из содерж.: О мемуарах М. М. Ковалевского "Моя жизнь" / М. А. Алпатов, Ю. Н. Емельянов. — С. 262–266; Моя жизнь. Гл. I. III. Университет / М. М. Ковалевский. — С. 266–297.
- 1980** 111. Каченовський Дмитро Іванович // Українська радянська енциклопедія / голов. редкол.: О. К. Антонов [та ін.]. — Вид. друге. — Київ : Голов. ред. Укр. радян. енцикл., 1980. — Т. 5 : Кантата — Кулики. — С. 74.

- 1989** 112. Каченовский Д. И. // Советский энциклопедический словарь / гл. ред. А. М. Прохоров. — Изд. четвертое, испр. и доп. — Москва : Совет. энцикл., 1989. — С. 567.
- 1992** 113. Каченовський Д. І. // Юридична наука і освіта на Україні / АН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького ; відп. ред. Ю. С. Шемшученко. — Київ : Наук. думка, 1992. — С. 10, 113.
- 1994** 114. Лапіна М. Внесок професора Д. І. Каченовського у створення музею образотворчих мистецтв Харківського університету / М. Лапіна // Проблеми збереження та відновлення історичної пам'яті : наук. конф. з питань музеєзнавства та іст. краєзнавства, Харків, 24–25 трав. 1994 р. : тези доп. — Харків, 1994. — С. 96–97.
- 1995** 115. Каченовський Дмитро // Кульчицький В. С. Українська юриспруденція в персоналіях / В. С. Кульчицький, О. А. Вівчаренко, І. Й. Бойко. — Івано-Франківськ, 1995. — С. 15.
116. Минуле і сьогодення Національної юридичної академії України // Національна юридична академія України, 1920–1995 : іст. нарис / голов. ред. В. Я. Тацій. — Харків, 1995. — С. 7–24.
- 1997** 117. Курилла И. И. «Войти в круг великих держав...». Дэниел Уэбстер и внешняя политика США в середине XIX века / И. И. Курилла ; Рос. акад. наук, Ин-т всеобщ. истории, М-во общ. и проф. образования Рос. Федерации, Волгоград. гос. ун-т, Лаб. американистики. — Волгоград : Изд-во ВолГУ, 1997. — 192 с. — Электрон. версия: режим доступа: <http://www.academia.edu/5492839> (дата обращения: 15.06.2017). — Указ. имен: Каченовский Д. И. с. 8–10, 12, 121, 123.
- 1999** 118. Скрипилев Е. А. Каченовский Д. И. / Е. А. Скрипилев // Антология мировой правовой мысли : в 5 т. / Нац. обществ.-науч. фонд ; рук. науч. проекта Г. Ю. Семигин. — Москва : Мысль, 1999. — Т. 4 : Россия XI–XIX вв. — С. 569.
- 2001** 119. Посохов С. І. Каченовський Дмитро Іванович / С. І. Посохов, О. Н. Ярмиш // Юридична енциклопедія : в 6 т. / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Вид-во "Укр. енцикл." ім. М. П. Бажана. — Київ : Укр. енцикл., 2001. — Т. 3 : К – М. — С. 68–69 : портр.
120. Роммель К. Д. Спогади про моє життя та мій час / К. Д. Роммель. — Харків : Майдан, 2001. — 236 с. — (Серія "Україна в записках мандрівників і мемуарах" ; вип. 1). — С. 112–131: про Харк. ун-т та його професорів.
- 2002** 121. Иващенко В. Ю. Профессор Д. И. Каченовский в воспоминаниях современников / В. Ю. Иващенко // Харківський історіографічний збірник. — 2002. — Вип. 5 : Проблеми періодизації історії та історіографічного процесу. — С. 88–94.

- 2003** 122. *Грабарь В. Э. Материалы к истории литературы международного права в России (1647–1917) / В. Э. Грабар ; науч. ред., авт. биограф. очерка У. Э. Батлер ; отв. ред. и авт. предисл. В. А. Томсинов ; МГУ им. М. В. Ломоносова, Юрид. фак. — Москва : Зерцало, 2005. — XL, 847 с. — (Русское юридическое наследие). — Из содерж.: Ранние работы Д. И. Каченовского и М. Н. Капустина. — § 32; Харьковский университет. Кафедра международного права юридического факультета. — § 38, 1. — Электрон. версия: режим доступа: <https://sci.house/prava-gosudarstva-istoriya-scibook/materialyi-istorii-literaturyi-mejdunarodnogo.html> (дата обращения: 26.12.2018).
- 2004** 123. Денисов В. Н. Каченовський Дмитро Іванович / В. Н. Денисов, К. О. Савчук // Антологія української юридичної думки / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; за заг. ред. Ю. С. Шемшученка. — Київ : Юрид. кн., 2004. — Т. 8 : Міжнародне право. — С. 73–76.
124. Каченовський Дмитро Іванович // Професори Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. — Харків : Право, 2004. — С. 59 : портр.
125. Курилла И. И. Дмитрий Каченовский и Эндрю Уайт: «эзопов язык», цензура и самоцензура в России и США в середине XIX в. / И. И. Курилла // Конфликт и консенсус в американском обществе: теория и практика : материалы VIII науч. конф. Рос. ассоц. американистики, Ист. фак. МГУ им. М. В. Ломоносова, Москва, 29–30 янв. 2003 г. — Москва : МАКС Пресс, 2004. — С. 337–343.
126. Лапина М. Жизнь, отданная университету: научная и просветительская деятельность профессора Харьковского университета Д. И. Каченовского / Милица Лапина // Новий колегіум. — 2004. — № 1/2. — С. 71–81.
127. Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна за 200 років. — Харків : Фоліо, 2004. — 750 с. — Імен. покажч.: Каченовський Д. І. с. 93, 94, 129, 172, 184, 185, 193, 194, 204.
- 2005** 128. Каченовский Дмитрий Иванович // Большая юридическая энциклопедия / В. В. Аванесян [и др.]. — Москва : Эксмо, 2005. — С. 235. — Электрон. версия: режим доступа: <http://studentbooks.com.ua/content/view/75/40/1/12/#45194> (дата обращения: 26.12.2018).
129. Ковалевский М. М. Моя жизнь : воспоминания / М. М. Ковалевский ; Архив РАН, Центр. ист. Архив г. Москвы, Рос. полит. энцикл. — Москва : РОССПЭН, 2005. — 784 с. — Имен. указ.: Каченовский Д. И. с. 7, 68–70, 72, 75, 76, 78–88, 90–92, 97, 98, 100, 104, 132, 329. — Электрон. версия: режим доступа: <http://library6.com/books/405883.pdf> (дата обращения: 26.12.2018).

- 2007** 130. Голобуцький П. В. Каченовський Дмитро Іванович / П. В. Голобуцький // Енциклопедія історії України / НАН України, Ін-т історії України. — Київ : Наук. думка, 2007. — Т. 4 : Ка – Ком. — С. 156 : портр. — Електрон. версія: режим доступу: <http://history.org.ua/LiberUA/ehu/4.pdf> (дата звернення: 26.12.2018).
131. Історія Харківського університету (1804–2006) : сист. бібліогр. покажч. : у 3 ч. / М-во освіти і науки України, Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, Центр. Наук. б-ка ; уклад.: М. Г. Швалб [та ін.] ; наук. ред.: С. І. Посохов, О. О. Кучер ; ред.: О. С. Журавльова. — Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2007. — 770 с. — Імен. покажч.: Каченовський Д. І. (Каченовський Д. І.) (190, 193, 199, 210, 242, 248, 902, 931, 932, 1488, 1521, 1892, 1902, 1931), 1939, 3121, (3123), 3210, 3211, (3239, 3258, 3716). — Електрон. версія: режим доступу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/154> (дата звернення: 26.12.2018).
132. Погодин С. Н. Д. И. Каченовский – создатель первого русского курса "Международное право" / С. Н. Погодин // Философия права в России: теоретические принципы и нравственные основания : материалы междунар. науч. конф., 15–17 нояб. 2007 г. Санкт-Петербург. — Санкт-Петербург, 2007. — С. 90–92.
133. Юридический факультет Харьковского университета за первые сто лет его существования (1805–1905) / под ред.: М. П. Чубинский, Д. И. Багaley. — Репринт. изд. 1908 г. — Харьков : Сага, 2007. — 378 с. : 10 л. ил. — Указ. личных имен к истории фак.: Каченовский Д. И., проф. с. 35, 38–43, 46–54, 56, 58–59, 62, 67, 72, 73, 80, 85–87, 91, 94, 97–97, 105, 108, 113, 144; Имен. указ. к "Биогр. словарю профессоров и преподавателей": Каченовский Д. И. (1827–1872), проф. с. 177–179, 210, 211, 242–247, 253, 255. — Из содерж.: Каченовский Дмитрий Иванович / В. А. Ястржембский. — Ч. 2 : Биографический словарь профессоров и преподавателей. — С. 242–247.
- 2008** 134. Академія у віках // Літопис випускників Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. — Київ : Логос Україна, 2008. — С. 11–28.
135. Будецька О. О. Сторінками історії... Життєвий шлях Д. І. Каченовського / О. Будецька // Vivat lex! — 2008. — 14 січ. .
136. Кагановська Т. Є. Дмитро Іванович Каченовський / Т. Є. Кагановська, А. О. Червяцова // UNIVERSITATES. Наука и просвещение. — 2008. — № 3. — С. 24–32 : фот. — Електрон. версія: режим доступу: http://alumni.univer.kharkov.ua/wp-content/univerokukrcom/2008_3.pdf (дата звернення: 26.12.2018).

137. Погодин С. Н. Дмитрий Иванович Каченовский и его ученики / С. Н. Погодин // Национальные образы прошлого. Этническая доминанта в историографии и философии истории : третьи С.-Петербург. чтения по теории, методологии и философии истории, 20–21 апр. 2007 г. — Санкт-Петербург : Северная Звезда, 2008. — С. 168–205.
138. Погодин С. Н. Правовые взгляды Д. И. Каченовского / С. Н. Погодин // Философия права в России: теоретические принципы и нравственные основания. — Санкт-Петербург : Изд-во С.-Петерб. гос. ун-та, 2008. — С. 163–179.
- 2009** 139. Каченовський Дмитро Іванович // Професори Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. — Харків : Кроссруд, 2009. — С. 69 : портр.
140. Охотнікова Н. Г. Питання міжнародного морського права у творах Д. І. Каченовського / Н. Г. Охотнікова // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія: Право. — 2009. — № 872, вип. 6. — С. 218–220.
141. Савчук К. О. Поняття та класифікація джерел міжнародного права у вченнях вітчизняних юристів-міжнародників ХІХ – початку ХХ ст. / Костянтин Олександрович Савчук // Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку : зб. матеріалів міжнар. наук. симпозиуму "Дні порівняльного правознавства" (м. Київ, 8–11 квіт. 2009 р.). — Київ : Логос, 2009. — С. 677–679.
142. Становлення і розвиток провідного юридичного закладу освіти та науки України // Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого, 1804–2009. — Харків : Право, 2009. — Розд. 1. — С. 6–43 : портр.
143. Сырых В. М. Каченовский Дмитрий Иванович / В. М. Сырых // Правовая наука и юридическая идеология России : энцикл. слов. биогр. / ГОУ ВПО Рос. акад. правосудия ; отв. ред. и рук. авт. кол. В. М. Сырых. — Москва : Юрист, 2009. — Т. 1 : ХІ – начало ХХ в. — С. 332.
- 2010** 144. Ніколаєнко Н. Роль вчених-правознавців Харківського університету у формуванні наукового світогляду Максима Ковалевського / Н. Ніколаєнко // Юридична Україна. — 2010. — № 8. — С. 19–24.
145. Охотнікова Н. Г. Вплив Д. Каченовського на розвиток вітчизняної школи міжнародного права у ХІХ столітті / Н. Г. Охотнікова // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія: Право. — 2010. — № 945. — С. 59–62.
146. Охотнікова Н. Г. Роль Дмитра Івановича Каченовського у становленні та розвитку вітчизняної науки міжнародного права / Н. Г. Охотнікова // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія: Право. — 2010. — № 919, вип. 7. — С. 171–173.

147. Петрова Е. Е. Вклад российских ученых в становление института международного права / Е. Е. Петрова // Современные проблемы публичного права: международные и внутригосударственные аспекты — Санкт-Петербург : Астерион, 2010. — С. 24–28.
148. Сіваш О. М. Питання державного суверенітету в роботах учених-міжнародників Харківського університету (XIX ст.) / О. М. Сіваш // Проблеми законності. — Харків, 2010. — Вип. 110. — С. 17–26.
- 2011** 149. Академія у віках // Літопис випускників Національного університету "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого". — Київ : Логос Україна, 2011. — С. 11–16.
150. Буроменский М. В. Харьковская школа международного права / М. В. Буроменский, О. В. Сенаторова, О. В. Тарасов // Альманах міжнародного права. — Одесса, 2011. — Вип. 3. — С. 57–77. — Електрон. версія: режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/amp_2011_3_5 (дата звернення: 26.12.2018).
151. Пастушенко А. А. Английское каперство второй половины XVI века: структуры повседневности : дис. ... канд. ист. наук : 07.00.02 / Андрей Александрович Пастушенко ; М-во образования, науки, молодежи и спорта Украины, Харьк. нац. ун-т им. В. Н. Каразина ; науч. рук. С. Б. Сорочан. — Харьков, 2011. — 229 с.
- 2012** 152. Буроменський М. В. Харківська школа міжнародного права / М. В. Буроменський, О. В. Сенаторова, О. В. Тарасов // Міжнародне право. — 2012. — № 1. — С. 123–139.
153. Охотнікова Н. Г. Вплив наукової спадщини Д. І. Каченовського на становлення і розвиток основних принципів міжнародного морського права / Н. Г. Охотнікова // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія: Право. — 2012. — № 1000. — С. 343–345.
- 2013** 154. Савчук К. Дмитрий Иванович Каченовский – один из фундаторов отечественной науки международного права / К. Савчук // Международное право. — 2013. — № 2. — С. 219–229.
- 2014** 155. Каченовський Дмитро Іванович // Професори Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. — Харків : Право, 2014. — С. 16 : портр.
156. Становлення й розвиток провідного юридичного закладу освіти і науки за часів Російської імперії, Радянського Союзу та перших років незалежності України // Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 1804–2014. — Харків : Право, 2014. — Розд. 1. — С. 7–51 : портр.

- 2015** 157. Пастушенко А. О. Наукова робота Д. І. Каченовського і Західний світ: взаємні рефлексії / А. О. Пастушенко // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Історичні науки. — 2015. — Вип. 8. — С. 84–93. — Електрон. версія: режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkpnu_i_2015_8_10 (дата звернення: 26.12.2018).
- 2016** 158. Дидманидзе У. Т. Российская наука международного права XVI – начала XX вв. о войне / У. Т. Дидманидзе // Евразийский юридический журнал. — 2016. — № 7. — С. 95–100.
- 2017** 159. Пастушенко А. О. Між ідеалізмом та позитивізмом: методологічний бунт Д. І. Каченовського / Пастушенко А. О. // Гілея: науковий вісник. — Київ, 2015. — Вип. 118 (№ 3). — С. 178–182. — Електрон. версія: режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2017_118_43 (дата звернення: 26.12.2018).
- 2018** 160. Kachenovskii, D. I. (Dmitrii Ivanovich), 1827–1872 [Електронний ресурс] // FAST Linked Data. — Режим доступу: <http://experimental.worldcat.org/fast/170244/> (дата звернення: 26.12.2018). — Назва з екрана.

Премія імені проф. Д. І. Каченовського

- 1877** 161. *Об учреждении при Харьковском университете премии имени Д. И. Каченовского (30 окт. 1873 г., № 441) // Сборник постановлений по Министерству народного просвещения. — Санкт-Петербург, 1877. — Т. 5 : Царствование императора Александра II, 1871–1873 годы. — С. 2180.
- 1893** 162. Даневский В. П. Разбор сочинения [Я. Смирнова] "О консулах" : (под эпитафией "Прошло время послов и возвратилось время консулов" из Шатобриана) / В. П. Даневский // Записки Императорского Харьковского университета. — 1893. — Кн. 2, ч. офиц. — С. 63–68. — Электрон. версия: режим доступа: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/8068> (дата обращения: 26.12.2018).
- 1894** 163. Даневский В. П. Отзыв о сочинении М. Шкоды на тему: "О начале национальности с точки зрения международного права" / В. П. Даневский // Записки Императорского Харьковского университета. — 1894. — Кн. 2, ч. офиц. — С. 169–174.
- 1900** 164. Уляницкий В. А. [Отзыв о сочинении А. Орлова на тему: "Юридические конструкции права войны"] / В. А. Уляницкий // Записки Императорского Харьковского университета. — 1900. — Кн. 2, ч. офиц. — С. 189–194.
- 1903** 165. Ястржембский В. А. Рецензия о сочинении [И. Фурмана на тему: "Определение понятий людского нейтралитета блокады, военной контрабанды как способов ограничения нейтральной торговли, а также анализ права осмотра как способа контроля воюющих над нейтральными"] под девизом: "Feci quod potui faciant meliora potents", на премию имени пр. Д. И. Каченовского / В. А. Ястржембский // Записки Императорского Харьковского университета. — 1903. — Кн. 1, ч. офиц. — С. 51. — Электрон. версия: режим доступа: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/6999> (дата обращения: 26.12.2018).
166. Ястржембский В. А. [Отзыв о сочинении А. Лившица на тему: "Международный третейский суд"] / В. А. Ястржембский // Записки Императорского Харьковского университета. — 1903. — Кн. 4, ч. офиц. — С. 16–17. — Электрон. версия: режим доступа: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/7563> (дата обращения: 26.12.2018).

Алфавітний покажчик назв праць Д. І. Каченовського

- А**
Аахенський конгресс (1818) 35
Агенты дипломатические 35
- В**
Взгляд на историю политических наук в Европе 15–17, 21
Взгляд на судьбу Испании в XIX в. 12
Воспоминания о Маколе 25, 60
Вступительная лекция по международному праву 24
Вступительная речь из Государственного права европейских держав 28
- Г**
Генерал Тэйлор 2
Государственное право Европейских держав 57
- Ж**
Жизнь и сочинения Даниеля Вебстера 10, 11, 60
- З**
Заметка о характере французов и англичан 29, 30
- И**
Исторический обзор положения международного права о владычестве над морями 1
- К**
Корнваль Льюис 47
Краткий отчет о занятиях профессора Императорского Харьковского университета Д. И. Каченовского за границей с июня по октябрь 1861 г. 36
Курс международного права 43, 50, 59, 62, 63
- М**
Морская война и каперство в средние века 5, 6
Морские разбои Ост-Индского архипелага 4
Мои встречи и беседы с г-жою Джемсон 31–33
- Н**
Новая Европа и Новая Россия 34
- О**
О каперах и призовом судопроизводстве, в отношении к нейтральной торговле 5–7
О современном состоянии политических наук на западе Европы и в России 37, 61
[О сочинении А. Кисличного "О городском устройстве Франции, Англии и Пруссии"] 52
[О сочинении Г. Сиренко на тему: "Об отношениях европейских государств к римскому двору по делам церкви, и в особенности о конкордатах"] 48
Отчет о путешествии по Западной Европе профессора Д. Каченовского в 1858–59 годах 23
- П**
Переклады:
Лоран. Международное право древних греков 14
Маколей Т. Б. Война за наследство Испанского Престола 8
Маколей Т. Б. Лорд Байрон 13
Маколей Т. Б. Лорд Клейв 3
Понятие о государстве у французов 45
[Предложение пополнить Музей изящных искусств копиями худож. произведений и покупать альбомы по искусству] 49
Прежнее и нынешнее положение русских университетов 38, 64

- Р**
Рассказы об Испании **46**
Рецензії на книги:
В. М. (Малиновский) Рассуждение о мире и войне (Санкт-Петербург, 1803) **20**
Де-Галет. Международное право (Санкт-Петербург, 1861) **44**
Роммель. Пять лет из истории Харьковского университета : воспоминания проф. Роммеля о своем времени, о Харькове и Харьк. ун-те (Харьков, 1868) **53**
Passy H. Des formes de gouvernement et des lois qui les régissent (Paris, 1870) **58**
Transactions of the National association for promotion of social science. Vols. 1–3 (London, 1858–1860) **26, 27, 60**
Webster D. Works of Daniel Webster. Vols. 1–6 (Boston, 1853) **10, 11**
- С**
Современное состояние международного правоведения **40, 42, 65**
- Т**
Труды общества, учрежденного в Англии, для развития общественной науки **26, 60**
Труды общества, учрежденного в Англии, для развития социальной науки **27, 60**
- У**
Указатель произведений, хранящихся в Музее изящных искусств при Императорском Харьковском университете. Скульптура: слепки со статуй и бюстов и под. **56**
Успехи науки международного права в Германии и Англии **9**
- Ф**
Флоренция и ее старые мастера **54, 55**
- Х**
Христиан-Фридрих Вурм **22**
- В**
Biographical notice of the late professor Wurm **41**
- Д**
Daniel Webster: etude biographique **18, 39**
Daniel Webster, sa vie et ses oeuvres **19**
Discourse on war and peace of Malinovsky **20**
- Н**
Nouvelles recherches sur les formes de gouvernement **58**
- О**
On the present state of inter national jurisprudence **40, 42, 65**
- Р**
Prize Law: Particularly with Reference to the Duties and Obligations of Belligerents and Neutrals **51**

Іменний покажчик

- А**
Аванесян В. В. 128
Алпатов М. А. 110
Андреев А. Ю. 64
Антонов О. К. 111
- Б**
Багалеї Д. І. 97, 98, 133
Балясний Я. О. 69, 76
Бойко І. Й. 115
Брокгауз Ф. А. 88
Будецька О. О. 135
Бузескул В. П. 97, 103
Буроменський М. В. 150, 152
- В**
Вебстер Д.
(Webster D.) 10, 11, 18, 19, 39, 60
Вейнберг П. 95
Вівчаренко О. А. 115
Воронов А. Г. 101
Вурм Х.-Ф. 22, 41
Вышинский А. Я. 104
- Г**
Гиршман Л. Л. 96
Голобуцький П. В. 130
Голунский С. А. 106
Грабарь В. Э. 88, 105, 122
Грановский Т. Н. 25
Громыко А. А. 106
- Д**
Даневский В. 83, 162, 163
Де-Галет 44
Де-Пуле М. 79, 80
Денисов В. Н. 123
Джемсон 31–33
Дидманидзе У. Т. 158
Дорошенко Ал. 59
- Е**
Емельянов Ю. Н. 110
Ефрон И. А. 88
- Ж**
Журавльова О. С. 131
- И**
Иващенко В. Ю. 121
- К**
Кагановська Т. Є. 136
Капустин М. Н. 67, 105, 122
- Каченовський Д. І.
(Каченовский Д. И.,
Katchenovsky D.) 1–65
про нього 66–166
Кисличный А. 52
Ковалевский М. М.
(Kovalevsky M. M.) 89, 94, 96, 102, 107, 110, 129
Кудрявцев П. Н. 25
Кульчицкий В. С. 115
Курилла И. И. 117, 125
Кучер О. О. 131
- Л**
Лапіна М. 114, 126
Лившиц А. 166
Лозовский С. А. 104
Лоран 14, 68
Льюис К. 47
- М**
Маколэ 25, 60
Маколей Т. Б. 3, 8
Малиновский В.
(Malinovsky) 20
- Н**
Нешатаева Т. Н. 63
Ніколаєнко Н. 144
- О**
Орлов А. 164
Охотнікова Н. Г. 140, 145, 146, 153
- П**
Пастушенко А. О.
(Пастушенко А. А.) 151, 157, 159
Петрова Е. Е. 147
Погодин С. Н. 132, 137, 138
Посохов С. І.
(Посохов С. И.) 64, 119, 131
Прохоров А. М. 109, 112
- Р**
Роммель Д.-К.
(Rommel D.-Ch.) 53, 66, 69, 76, 120
Рославский-
Петровский А. П. 72
Рыжов 68
- С**
Савчук К. О. 123, 141, 154
Семигин Г. Ю. 61, 118
- Сенаторова О. В. 150, 152
Сіваш О. М. 148
Сиренко Г. 48
Скрипилев Е. А. 118
Смирнов Я. 162
Сокальский И. П. 72, 75, 77, 86, 87
Сорочан С. Б. 151
Стоянов А. Н. 77, 81, 82, 86, 87
Сумцов Н. Ф. 91, 96, 97
Сырых В. М. 143
- Т**
Тарасов О. В. 150, 152
Тацій В. Я. 116
Толстых В. Л. 63
- У**
Уляницький В. А. 164
- Ф**
Фатеев А. Н. 96
Фурман И. 165
- Х**
Хвостов В. М. 106
- Ч**
Червяцова А. О. 136
Чириков Г. С. 85
Чубинский М. П. 98, 133
- Ш**
Швалб М. Г. 131
Шемшученко Ю. С. 62, 113, 123
Шимков А. П. 96
Шкода М. 163
- Я**
Я. Б. 78
Ярмиш О. Н. 119
Ястржембский В. А. 96, 98, 133, 165, 166
- В**
Вьлам Fr. 66
- Д**
Dhokalia R. P. 108
- К**
Kamarowsky 84
- Н**
Nys E. 100
- Р**
Passy H. 58
Pasvolsky L. 102
Pratt F. T. 51, 74